

VRD2 - PROJECTDOSSIER 23.11 – Evolutief Onderhoud: veiligheidsbouwstenen

1 PROJECTOMSCHRIJVING

Vanuit Digitaal Vlaanderen bieden we een brede waaier van veiligheidsbouwstenen aan voor Vlaamse entiteiten en lokale besturen. Onze bouwstenen kennen de laatste jaren een **sterke groei**, zeker ook i.k.v. de nieuwe raamcontracten waar we nog meer inzichten op CyberSecurity en het correct inrichten van toepassingen conform Dataclassificatie 4. Veel Vlaamse entiteiten en lokale besturen steunen vandaag op deze dienstverlening voor de inrichting van hun kritische processen en hun interactie met hun klanten (burgers, ondernemers, lokale besturen). Daarnaast zorgen maatschappelijke situaties zoals b.v. COVID-19 regelmatig voor onverwachte piekbelasting op onze platformen en de platformen van onze klanten.

Deze evoluties zorgen ervoor dat **dringende investeringen noodzakelijk zijn om de hoge bedrijfszekerheid van onze platformen te blijven garanderen**. In 2020-2021 werd een eerste grote stap gezet met de verhuis en modernisering van enkele infrastructuur-componenten van het NMC4-datacenter naar een beheerde AWS-omgeving (met achterliggende optimalisering via containerization en Infrastructure as Code).

In VRD2-2023 willen we verder inslaan op deze weg met een verdere automatisering van bepaalde processen, het toevoegen van nieuwe functionaliteiten en het integreren van nieuwe bouwstenen.

Wij stellen deze acties voor om schaalbaarheid en capaciteit te verhogen net als onboarding-termijn te verlagen. Bijkomend breiden we ons aanbod verder uit zodat we inspelen op de noden die er zijn bij de Vlaamse entiteiten en lokale besturen, zodat verdere integratie via perceel 5 dienstverlening mogelijk is. Hierdoor voeren we een verdere kostenoptimalisatie uit, door het aanbieden van herbruikbare bouwstenen en opname in ons Digital Offerings aanbod:

- **Geprivilegieerd Toegangsbeheer** (PAMaaS): automatiseren van de interactie tussen PAM, CloudOps en integratie van SMaaS binnen PAMaaS aanbod (uitwerking HLD, vereisten ikv integratie- en ontwikkeltraject)
- **Logmanagement** (LogaaS): verdere functionele uitbouw na realisatie van MVP, verdere consolidatie van bestaande Logmgmt oplossingen binnen Digitaal Vlaanderen en maximale integratie met SIEM en monitoringtools, onboardingproces afstemmen op standaard onboardingproces
- **SMFT** (Secure Managed File Transfer): verdere functionele uitbouw van de MVP, integratie met bestaande onboarding processen en noden ikv Magda/loket functionaliteiten, onboarding afstemmen op standaard onboardingproces
- **Secret Management** (SMaaS): uitbreiden van het SMaaS-aanbod zodat DevSecOps gerealiseerd en geïntegreerd wordt in bestaande CI/CD pipelines/aanbod

2 DOELSTELLINGEN

Draagt bij aan meerdere van de strategische prioriteiten bepaald door het stuurorgaan:

- Mijn Burgerprofiel, eLoket voor Ondernemers, Webplatformen, generieke loketfunctionaliteiten, KBV/MAGDA, LBL0D
  - o Aanbod van centrale en herbruikbare dienstverlening binnen het aanbod van Digitaal Vlaanderen
  - o Kosten optimalisatie van verschillende decentrale oplossingen naar 1 centraal aanbod
  - o Uitbreiden van het aanbod ikv veiligheids- en applicatiediensten binnen bestaande portfolio van loket-functionaliteiten en gegevensuitwisseling
- Relevante business cases/use cases van klanten die naar bovenstaande functionaliteiten vragen:
  - o PAMaaS: Automatisatie van onboardings via Perceel 3 (cloud/datacenter), via Perceel5 om onboardingkosten op PAMaaS net als technische ondersteuning te reduceren (verlagen van doorlooptijd en kostenaspect voor klanten/service providers die onboarden)
  - o LogAas: Prioritaire use cases bij Magda Online, MBP, Magda, Wonen Vlaanderen, Justitie en Handhaving, Vlabe, OVAM
  - o Beveiligd bestanden uitwisselen ICR4 compliancy, ten behoeve van diverse klantenvragen (lokale besturen, Wonen Vlaanderen, Advocatenkantoren, OCMW, ABB, huidige klantenbasis MFT en dropservers)
  - o SMaaS: specifieke behoeften van De Lijn, VLM, Omgeving, Wonen Vlaanderen, Digitaal Vlaanderen (AWS en Azure System teams), VDAB

3 BATEN

Baten:

- Kortere doorlooptijd en lagere beheers- en exploitatiekosten voor Vlaamse overheid, lokale besturen, ondernemingen en organisaties om hun toepassingen, digitale dienstverlening conform AVG/GDPR in te richten
- Betere en uitgebreidere dienstverlening aan de Vlaamse overheid, lokale besturen, onderwijsinstellingen en ondernemingen die werken in opdracht van de Vlaamse Overheid door verbreden van het aanbod in kader van logging-vereisten, legal logging vereisten zoals wettelijk bepaald in kader van AVG/GDPR en Vlaamse informatieveiligheidsvereisten
- kortere doorlooptijden voor DPIA, conformiteit aan AVG/GDPR
- voldoen aan wettelijke verplichting vanuit centraal/generiek aanbod
- Gebruiksvriendelijk en laagdrempelig aanbod waarbij persoonsgevoelige informatie conform AVG/GDPR kan uitgewisseld worden over bestuursniveau's heen (Vlaamse overheid-lokaal bestuur, lokaal bestuur-Vlaamse overheid, persoon naar organisatie, organisatie naar persoon)

Het realiseren van de vooropgestelde baten wordt opgevolgd aan de hand van volgende kritische prestatie-indicatoren (KPI's):

KPI nr.	Beschrijving	Streefwaarde	Meetperiode
KPI.23.11.1	Definitie van HLD en integratie-punten ikv PAMaaS Cloudops, SMaaS	5 prioritaire use cases	Q1 2024
KPI.23.11.2	Integratie van LogAas in prioritaire use cases	5 use cases	Q1 2024

KPI nr.	Beschrijving	Streefwaarde	Meetperiode
KPI.23.11.3	Volledige bouw van SMFT werd voorzien om te voldoen aan klantvereisten.	5 extra klanten, onboardings	Q1 2024
KPI.23.11.4	Bijkomende onboardings op SMaaS op basis van 2 prioritaire use cases	2 prioritaire use cases ontwikkeld	Q1 2024

4 DELIVERABLES

Het project realiseert per product onderstaande zelfstandig bruikbare functionaliteiten in 2023:

Product	Deliverable	Omschrijving
Beveiligingsdiensten	D.23.11.01	Automatisatie van interactie tussen PAM Cloudops en integratie met SMaaS
Beveiligingsdiensten	D.23.11.02	LogaaS: integratie met SIEM en prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen
Beveiligingsdiensten	D.23.11.03	SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn
Beveiligingsdiensten	D.23.11.04	SMaaS: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratienoden ikv DevSecOps.
Projectregie	D.23.11.05	Overkoepelende projectcoördinatie, projectondersteuning en rapportering

- 1) Effectieve automatisatie van PAMaaS ikv Cloudops en SMaaS niet in scope. Verdere financiering te bespreken met potentiële gebruikers in functie van hun prioritaire use cases.
- 2) Effectieve ontwikkeling en ondersteuning van bijkomende prioritaire use cases ikv LogAas niet in scope, wegens te beperkte middelen voor realisatie. Verdere financiering te bespreken met potentiële gebruikers in functie van hun prioritaire use cases.

5 PROJECTAANPAK

5.1 PROJECTSTURING

Detailering en aanvullende rollen worden in onderstaande tabel weergegeven.

Rol	Omschrijving
Programmastuurgroep	Stuurorgaan Vlaams Informatie-en ICT-beleid
Projectstuurgroep	Stuurgroep programma veiligheidsbouwstenen (PO's, Stakeholders)
Klantenfora	ICT klantenforum, klankbordgroep, KAM/TAM overleg, eco-overleg P5.
Eindverantwoordelijke	Digitaal Vlaanderen
Betrokken partijen	Wonen Vlaanderen, Justitie en Handhaving, Vlabel, OVAM, lokale besturen, Advocatenkantoren, OCMW, ABB, De Lijn

Korte omschrijving type klantenfora:

Digitaal Vlaanderen ontwikkelt en onderhoudt het Toegangs- en gebruikersbeheer waarbinnen deze nieuwe functionaliteit noodzakelijk is. In samenspraak met de verschillende stakeholders geven we onze roadmap vorm, net als de prioritaire vereisten zoals bovenaan meegegeven. We zorgen voor de nodige governance en co-creatie via verschillende werkgroepen:

- Klankbordgroep (Digitaal Vlaanderen)

De klankbordgroep is een strategische reflectiegroep die er vanuit een bredere context voor moet zorgen dat er voldoende draagvlak behouden blijft om de samenwerking en gebruikersadoptie te versterken.

- **KAM/TAM overleg (Digitaal Vlaanderen)**

In deze werkgroep bespreken we samen met KAM/TAM en P5 vertegenwoordigers uit cel APD de specifieke business cases, demands van klanten. Via dit recurrent overleg zorgen we ervoor dat we de vinger aan de pols houden mbt behoeften en prioriteiten/roadmap.

- **ICT Klantenforum**

Op dit forum koppelen we terug over onze roadmap, realisaties, specifieke co-creatie sessies of events om onze klanten op de hoogte te houden en ook input te verzamelen mbt behoeften/prioriteiten.

- **Eco-overleg P5**

Binnen eco-overleg P5, volgen we de verschillende leads/vragen op die er zijn ikv Perceel 5 dienstverlening en generieke behoeften/prioriteiten die we opmerken bij de verschillende stakeholders. Samen met P5 dienstleveranciers bekijken we waar er noden zijn ikv verruimen/verdiepen generieke applicatie-, platformdiensten en/of veiligheidsdiensten vanuit onze cel APD.

5.2 PROJECTPLAN 2023

Onderstaand projectplan geeft per product een overzicht van de tijdslijn met de belangrijkste acties om de vooropgestelde functionaliteiten/deliverables te realiseren binnen de looptijd van het project (2023).

Automatisatie PAMaaS - D.23.11.1: Automatisatie van interactie tussen PAM, Cloudops, IDM en integratie met SMaaS

Actie	startdatum	einddatum	Betrokken partij(en)
Automatisatie van interactie tussen PAM, Cloudops, IDM: - uitwerken functionele en technische vereisten (technische en functionele blueprint) - O.b.v. vereisten ikv CloudOps, interactie-scenario's en HLD definiëren voor PAMaaS onboardings/integraties - definitie API's en beveiliging - oplevering HLD voor ontwikkeltraject (MVP) => ontwikkeltraject niet in scope, te beperkte middelen	2/1/2023	1/4/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen, P3, P5
Automatisatie van interactie tussen PAM en integratie met SMaaS: - uitwerken functionele en technische vereisten (technische en functionele blueprint) o.b.v. prioritaire use cases klanten - O.b.v. use cases interactie-scenario's en HLD definiëren voor PAMaaS onboardings/integraties - definitie API's en beveiliging - oplevering HLD voor ontwikkeltraject (MVP) => ontwikkeltraject niet in scope, te beperkte middelen	2/1/2023	1/4/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen, P3, P5, klanten: De Lijn, Digitaal Vlaanderen, Lokale besturen, VDAB

LogaaS - D.23.11.2: : integratie met SIEM en prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen

Actie	startdatum	einddatum	Betrokken partij(en)
<p>LogaaS: definitie van prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen en VO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definitie backlog met user stories/vereisten ikv LogAas en prioritaire use cases samen met klanten/leads - mapping van vereisten ikv bestaande product, fit/gap - onboarding-scenario's uitwerken en documenteren ikv opgeleverde MVP - organisatie gebruikerstesten ikv bestaande product met klanten - verfijnen documentatie en use cases o.b.v. feedback klanten - verfijnen DPIA - oplevering HLD voor verdere integratienoden en ontwikkeltraject (MVP) met prioritaire use cases voor klanten met co-financiering <p>=> ontwikkeltraject niet in scope, te beperkte middelen</p>	2/4/2023	1/7/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen , P5, Wonen Vlaanderen, Justitie en Handhaving, Vlabel, OVAM
<p>LogaaS: integratie met SIEM :</p> <ul style="list-style-type: none"> - definitie van siem uses cases o.b.v. prioritaire use cases gedefinieerd in 1ste fase met klanten./stakeholders - analyse van SIEM Use Cases via Perceel 1 - ontwikkeling en integratie van SIEM Use Cases via Perceel 1 en Perceel 5 dienstverlener ikv LogAaS - onboarding van SIEM Use Cases ikv LogAas en opzet monitoring/rapportering ikv SIEM Use Cases 	1/6/2023	1/8/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen , P1, P5 dienstleverancier

SMFT - D.23.11.3: SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn

Actie	startdatum	einddatum	Betrokken partij(en)
<p>SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verfijnen backlog met user stories/vereisten ikv fase 2 - aftoetsen backlog met prioriteiten in co-creatie sessies met klanten - organisatie gebruikerstesten ikv product increments met klanten - uitwerken functionele en technische vereisten (technische en functionele blueprint) - definitie API's en beveiliging - definitie monitoring en rapportering vereisten - ontwikkeling - test - documentatie en use cases - verfijning DPIA - automatische regressie- en unit-testing 	1/2/2023	1/7/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen, P5 Dienstleverancier, lokale besturen, Wonen Vlaanderen, Advocatenkantoren, OCMW, ABB
<p>SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verfijnen backlog met user stories/vereisten ikv fase 3 - aftoetsen backlog met prioriteiten in co-creatie sessies met klanten - organisatie gebruikerstesten ikv product increments met klanten - uitwerken functionele en technische vereisten (technische en functionele blueprint) - definitie API's en beveiliging - definitie monitoring en rapportering vereisten - ontwikkeling - test - documentatie en use cases - verfijning DPIA - uitvoering pentesten - uitvoering audit via audit vlaanderen (toezicht & controle perspectief) - automatische regressie- en unit-testing 	1/7/2023	1/12/2023	Agentschap Digitaal Vlaanderen, P5 Dienstleverancier, lokale besturen, Wonen Vlaanderen, Advocatenkantoren, OCMW, ABB, huidige klantenbasis MFT en dropservers

SMAaS - D.23.11.4: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratie-noden ikv DevSecOps

Actie	startdatum	einddatum	Betrokken partij(en)
<p>SMAaS: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratie-noden ikv DevSecOps:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definitie backlog met prioritaire use cases ikv klanten/digitaal Vlaanderen - definitie MVP met prioritaire use-cases en in co-creatie sessies met klanten - organisatie gebruikerstesten ikv product increments met klanten 	1/2/2023	1/9/2023	PO Veiligheidsbouwstene, P5 dienstleverancier, Audit Vlaanderen partner, De Lijn, VLM, Omgeving, Wonen Vlaanderen, Digitaal Vlaanderen (AWS en Azure System teams), VDAB

<ul style="list-style-type: none"> - uitwerken functionele en technische vereisten (technische en functionele blueprint) - definitie HLD, integratie-scenario's voor on prem, cloud omgevingen - definitie monitoring en rapportering vereisten - definitie onboarding scenario, OLA, SLA, doorlooptijden en automatisatie - uitwerking onboarding dossier/flow, standaard- en niet-standaard integraties - test - documentatie en use cases - uitwerking DPIA - uitvoering pentest - uitvoering audit via audit-vlaanderen - automatische regressie- en unit-testing 			
--	--	--	--

5.3 OVERHEIDSOPDRACHTEN

Voor de realisatie van dit project wordt gebruik gemaakt van volgende raamcontracten:

- ICT-raamovereenkomsten 2022-2029
- ICT-profielen raamovereenkomst 2022-2027
- Audit Vlaanderen raamcontract : Audit Vlaanderen 2019/HFB/OP/52630 – Ondersteuning bij de uitvoering van auditopdrachten of zelfstandig uitvoeren van auditopdrachten

De ingehuurd medewerkers staan onder rechtstreekse aansturing van de respectieve producteigenaars waardoor de kwaliteit van het geleverde werk maximaal kan worden gegarandeerd en samenwerking met en kennisoverdracht naar andere medewerkers binnen de productteams kan worden georganiseerd.

5.4 BUDGET

Het vereiste projectbudget 2023 wordt in onderstaande tabel opgesplitst per zelfstandig bruikbare component/deliverable

Deliverable Nr	Deliverable	Budget (incl btw)
D.23.11.01	Automatisatie van interactie tussen PAM, Cloudops, IDM	€ 96.800
D.23.11.02	LogaaS: integratie met prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen en VO	€ 96 800
D.23.11.03	SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 2	€ 269.830
D.23.11.03	SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 3	€ 231.110
D.23.11.04	SMAAS: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratie-noden ikv DevSecOps	€ 188.155
D.23.11.05	overkoepelende projectcoördinatie, projectondersteuning en rapportering	€ 62.305
TOTAAL:		€ 945.000

5.5 RISICOREGISTER

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voornaamste geïdentificeerde projectrisico's en, in voorkomend geval, remediërende maatregelen om deze te beheersen.

Risico	Ernst	Kans	RPN	Beheersmaatregel
Onvoldoende resources beschikbaar met benodigde expertise via USG/Perceel 5	5	4	20	Voldoende tijd investeren in aanwervingsproces, vereiste expertise. Resources worden aangestuurd en begeleidt via PO/PM

BIJLAGE 1: KOSTEN- EN FINANCIERINGSMODEL

KOSTEN- EN FINANCIERINGSMODEL 2023-2024

Onderstaande tabel geeft per product en per deliverable een detaillering van het kosten- en financieringsmodel in de periode 2023 – 2024. De financiering van Integratie en automatisering veiligheidsbouwstenen zal gefinancierd worden door middel van VRD2 exploitatiebudget.

Bedrag Product	Deliverable	Aankooptype detail	Financiering	JAAR 2023
Beveiligingsdiensten	23.11.1 Automatisatie van interactie tussen PAM, Cloudops, IDM	Externe medewerkers	VRD 2 Exploitatie	96.800
	23.11.2 LogaaS: integratie met prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen en VO	Externe medewerkers	VRD 2 Exploitatie	96.800
	23.11.3 SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 2	Outsourcing contracten IT	VRD 2 Exploitatie	269.830
	23.11.3 SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 3	Outsourcing contracten IT	VRD 2 Exploitatie	231.110
	23.11.4 SMAaS: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratie-noden ikv DevSecOps	Externe medewerkers	VRD 2 Exploitatie	188.155
Projectregie	23.11.5 overkoepelende projectcoördinatie, projectondersteuning en rapportering	Nog te bepalen	VRD 2 Exploitatie	62.305
Eindtotaal				945.000

Gerateerde exploitatiekost in 2024:

Bedrag Product	Financiering	JAAR 2024
Beveiligingsdiensten	VRD 2 Exploitatie	433.794
Eindtotaal		433.794

Aankooptype Externe Medewerkers, Aantal mandagen per ingezet profiel in 2023

Aantal MD	Product	Profiel	Totaal
	Beveiligingsdiensten	Projectleider	26
	Beveiligingsdiensten	ICT Business Analyst	96
	Beveiligingsdiensten	ICT Security Architect	133
	Beveiligingsdiensten	DevSecops Ontwikkelaar	60,5

VAK- EN VEK-KALENDER 2023 - 2024

Onderstaande tabel geeft voor het projectvoorstel een samenvatting en uitsplitsing op jaarbasis in de periode 2023 - 2024 van de nodige vastleggingskredieten (VAK) en vereffeningskredieten (VEK) per financieringsbron.

Budget	Financiering	VAK/VEK	
Product		2023	2024
Beveiligingsdiensten	VRD 2 Exploitatie	882.695	433.794
Projectregie	VRD 2 Exploitatie	62.305	
Eindtotaal		945.000	433.794

PROGNOSE VEK EERSTE UITVOERINGSJAAR

Onderstaande tabel geeft voor het relancebudget, per projectresultaat, een prognose voor de vereffeningskalender van het eerste uitvoeringsjaar.

Deliverable	Waarde											
	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23	11/23	12/23
23.11.1 Automatisatie van interactie tussen PAM, Cloudops, IDM	33.880	36.300	26.620	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.11.2 LogaaS: integratie met prioritaire use cases binnen Digitaal Vlaanderen en VO	33.880	36.300	26.620	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.11.3 SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 2	0	53.966	53.966	53.966	53.966	53.966	0	0	0	0	0	0
23.11.3 SMFT volwaardig product waarbij fase 2 en 3 opgenomen zijn, fase 3	0	0	0	0	0	0	46.222	46.222	46.222	46.222	46.222	0
23.11.4 SMaaS: verdere uitbouw op basis van prioritaire use case en integratie-noden ikv DevSecOps	0	0	33.275	32.670	26.620	26.620	22.990	22.990	22.990	0	0	0
23.11.5 overkoepelende projectcoördinatie, projectondersteuning en rapportering	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192	5.192
Eindtotaal	72.952	131.758	145.673	91.828	85.778	85.778	74.404	74.404	74.404	51.414	51.414	5.192